

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

25. april 2002 \*

I sag C-52/00,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Patakia og B. Mongin,  
som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Den Franske Republik først ved K. Rispal-Bellanger og R. Loosli-Surrans,  
derefter ved R. Loosli-Surrans og J.-F. Dobelle, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

\* Processprog: fransk.

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 9, henholdsvis artikel 3, stk. 3, og artikel 7 i Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (EFT L 210, s. 29),

- ved i artikel 3 i lov nr. 98-389 af 19. maj 1998 om produktansvar (JORF af 21.5.1998, s. 7744) at medtage skader under 500 EUR
- ved i samme lovs artikel 8 at bestemme, at forhandleren af et defekt produkt i alle tilfælde er ansvarlig i samme omfang som producenten, og
- ved i lovens artikel 13 at bestemme, at producenten skal bevise, at han har truffet egnede foranstaltninger til at afværge følgerne af et defekt produkt, for at han kan påberåbe sig ansvarsfritagelsesgrundene i direktivets artikel 7, litra d) og e),

har

#### DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann (refererende dommer), og dommerne S. von Bahr og C.W.A. Timmermans,

generaladvokat: L.A. Geelhoed  
justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 3. maj 2001,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 18. september 2001,

afsagt følgende

### Dom

- 1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 17. februar 2000 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af artikel 226 EF anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 9, henholdsvis artikel 3, stk. 3, og artikel 7 i Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (EFT L 210, s. 29, herefter »direktivet«),

— ved i artikel 3 i lov nr. 98-389 af 19. maj 1998 om produktansvar (JORF af 21.5.1998, s. 7744) at medtage skader under 500 EUR

- ved i samme lovs artikel 8 at bestemme, at forhandleren af et defekt produkt i alle tilfælde er ansvarlig i samme omfang som producenten, og
  
- ved i lovens artikel 13 at bestemme, at producenten skal bevise, at han har truffet egnede foranstaltninger til at afværge følgerne af et defekt produkt, for at han kan påberåbe sig ansvarsfritagelsesgrundene i direktivets artikel 7, litra d) og e).

## Relevante retsforskrifter

### *Fællesskabsbestemmelserne*

- 2 Direktivets formålet er at foretage en tilnærmelse af de nationale retsregler om producentens ansvar for skade forårsaget af en defekt ved hans produkt. Denne tilnærmelse er i henhold til første betragtning til direktivet blevet nødvendig, fordi forskelle i disse retsregler kan »forvride konkurrencen og berøre de frie

varebevægelser inden for det fælles marked samt medføre forskelle i graden af beskyttelse af forbrugerne mod skader på deres helbred eller ejendom, som forårsages af et defekt produkt«.

- 3 I henhold til direktivets artikel 1 er »en producent ansvarlig for skade, der forårsages af en defekt ved hans produkt«.

- 4 Direktivets artikel 3, stk. 3, har følgende ordlyd:

»Såfremt producenten af produktet ikke kan identificeres, anses enhver leverandør af produktet som dets producent, medmindre leverandøren inden for et rimeligt tidsrum oplyser skadelidte om producentens identitet eller om identiteten af den person, som har leveret produktet til ham. Det samme gælder, endog selv om producentens navn er angivet, for indførte produkter, der ikke angiver identiteten af den i stk. 2 omhandlede importør.«

- 5 Det bestemmes i direktivets artikel 7, at producenten efter dette direktiv ikke er ansvarlig, hvis han beviser,

»[...]

d) at defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige forskrifter udstedt af de offentlige myndigheder

- e) at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da han bragte produktet i omsætning, ikke var muligt at opdage defekten

[...]«

- 6 Direktivets artikel 9, stk. 1, definerer begrebet »skade« i direktivets artikel 1 som:

»[...]

- b) skade på eller ødelæggelse af en anden ting end selve det defekte produkt, med fradrag af en selvrisiko på 500 [EUR], forudsat at den pågældende ting

i) er af en art, som sædvanligvis er beregnet til privat brug eller fortæring,

og

ii) hovedsagelig er anvendt af skadelidte til privat brug eller med henblik på privat fortæring.«

## 7 Direktivets artikel 13 bestemmer:

»Dette direktiv berører ikke de rettigheder, som skadelidte kan påberåbe sig under henvisning til retsreglerne om ansvar i og uden for kontraktforhold eller under henvisning til særregler om ansvar, der er gældende på tidspunktet for direktivets meddelelse.«

## 8 Direktivets artikel 15, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Hver medlemsstat kan:

[...]

b) som en undtagelse fra artikel 7, litra e), i sin lovgivning bevare eller under iagttagelse af den i stk. 2 i nærværende artikel omhandlede procedure indføre bestemmelser om, at producenten er ansvarlig, selv om han beviser, at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da han bragte produktet i omsætning, ikke havde været muligt at opdage defekten.«

9 I henhold til direktivets artikel 19, stk. 1, skulle medlemsstaterne senest den 30. juli 1988 sætte de love og administrative bestemmelser i kraft, der er nødvendige for at efterkomme direktivet.

*De nationale bestemmelser*

- 10 Ved lov nr. 98-389 blev følgende bestemmelser indsat i den franske code civil (herefter »code civil«):

Artikel 1386-1:

»En producent er ansvarlig for skade, der forårsages af en defekt ved hans produkt, uanset om han har indgået en kontrakt med den skadelidte.«

Artikel 1386-2:

»Bestemmelserne i [...] afsnittet [om produktansvar] finder anvendelse på erstatning for tab som følge af personskade eller skade på en anden ting end det defekte produkt.«

Artikel 1386-7, stk. 1:

»En sælger, udlejer, undtagen en leasingvirksomhed eller en udlejer, der må stilles med en leasingvirksomhed, eller enhver anden erhvervsdrivende leverandør er ansvarlig for defekter i et produkts sikkerhed under samme betingelser som producenten.«



Artikel 1386-11, stk. 1:

»Producenten er objektivt ansvarlig, medmindre han beviser:

[...]

4. at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da han bragte produktet i omsætning, ikke var muligt at opdage defekten,

5. at defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige regler i lov- eller forvaltningsbestemmelser.«

Artikel 1386-12, stk. 2:

»En producent kan ikke påberåbe sig ansvarsfritagelsesgrundene i nr. 4 og 5 i artikel 1386-11, såfremt han, hvis der har vist sig en defekt inden ti år efter, at produktet er blevet bragt i omsætning, ikke har truffet egnede foranstaltninger til at afværge de skadelige følger heraf.«

## Den administrative procedure

- 11 Da Kommissionen fandt, at direktivet ikke var blevet gennemført korrekt i fransk ret inden for den fastsatte frist, indledte den en traktatbrudsprocedure. Efter en åbningsskrivelse, hvori den opfordrede Den Franske Republik til at fremsætte sine bemærkninger, fremsatte Kommissionen den 6. august 1999 en begrundet udtalelse, hvori den opfordrede Den Franske Republik til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme udtalelsen inden for en frist på to måneder efter meddelelsen. Da Kommissionen ikke fandt svaret på udtalelsen fra Den Franske Republik tilfredsstillende, har den anlagt nærværende sag.

## Realiteten

- 12 Kommissionen har fremført tre klagepunkter, der rejser det underliggende spørgsmål om, hvorvidt det resultat, som direktivet forfølger inden for sit anvendelsesområde, er en totalharmonisering eller blot en minimumsharmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser.

## *Spørgsmålet om graden af den harmonisering, der er opnået ved direktivet*

- 13 Det er den franske regerings opfattelse, at direktivet skal fortolkes i lyset af den voksende betydning, som forbrugerbeskyttelsen har i Fællesskabet, således som den senest er kommet til udtryk i artikel 153 EF. Formuleringen af direktivets artikel 13, der benytter begrebet »rettigheder«, viser, at denne ikke har til formål

at hindre virkeliggørelsen af et højere nationalt beskyttelsesniveau. Denne fortolkning bekræftes ligeledes af, at direktivet selv tillader medlemsstaterne at fravige dets bestemmelser på visse punkter.

- 14 Det skal i den forbindelse bemærkes, at direktivet er vedtaget af Rådet med enstemmighed på grundlag EØF-traktatens artikel 100 (efter ændring EF-traktatens artikel 100, nu artikel 94 EF) om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der direkte indvirker på det fælles markeds oprettelse eller funktion. I modsætning til EF-traktatens artikel 100 A (efter ændring nu artikel 95 EF), der blev indsat i traktaten efter udstedelsen af direktivet, og som giver mulighed for visse undtagelser, giver det førstnævnte retsgrundlag ikke medlemsstaterne beføjelse til at opretholde eller fastsætte bestemmelser, der afviger fra Fællesskabets harmoniseringsforanstaltninger.
- 15 Artikel 153 EF, der ligeledes blev indsat i traktaten efter udstedelsen af direktivet, kan heller ikke påberåbes som begrundelse for en fortolkning af direktivet, hvorefter det skulle have til formål at gennemføre en minimumsharmonisering af medlemsstaternes retsregler, der ikke ville være til hinder for, at en medlemsstat opretholder eller indfører strengere beskyttelsesforanstaltninger end fællesskabsforanstaltningerne. Den beføjelse, som medlemsstaterne i dette øjemed er tillagt ved artikel 153, stk. 5, EF, vedrører alene foranstaltninger, der er omfattet af artikel 153, stk. 3, litra b), EF, dvs. foranstaltninger, som støtter, supplerer og overvåger den politik, som medlemsstaterne fører. En sådan beføjelse vedrører ikke de foranstaltninger, der er omfattet af artikel 153, stk. 3, litra a), EF, dvs. foranstaltninger, som vedtages i henhold til artikel 95 EF som led i gennemførelsen af det indre marked, og som de foranstaltninger, der vedtages i henhold til artikel 94 EF, i denne forbindelse må ligestilles med. Endvidere er artikel 153 EF, som generaladvokaten har fremhævet i punkt 43 i sit forslag til afgørelse, formuleret som en anvisning til Fællesskabet med henblik på dets fremtidige politik, og medlemsstaterne kan på grund af den direkte risiko, det ville medføre for den gældende fællesskabsret, ikke ensidigt træffe foranstaltninger, der strider mod fællesskabsretten, som den finder udtryk i de direktiver, der allerede var udstedt ved bestemmelsens ikrafttræden.

- 16 Det følger heraf, at den skønsfrihed, som medlemsstaterne råder over ved reguleringen af produktansvar, er fuldstændig fastlagt ved direktivet og skal udledes af direktivets ordlyd, formål og opbygning.
- 17 Hertil bemærkes for det første, at direktivet, således som det fremgår af dets første betragtning har til formål at sikre en ufordrejet konkurrence mellem de erhvervsdrivende, at lette varernes frie bevægelighed og at undgå forskelle i graden af beskyttelse af forbrugerne, hvilket søges opnået ved at indføre en harmoniseret ordning med civilretligt ansvar for producenter for skader, der forårsages af defekte produkter.
- 18 For det andet er det væsentligt, at direktivet til forskel fra f.eks. Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler (EFT L 95, s. 29) ikke indeholder nogen udtrykkelig bestemmelse om, at medlemsstaterne inden for det område, der omfattes af direktivet, kan vedtage eller opretholde strengere bestemmelser for at sikre en mere omfattende beskyttelse af forbrugerne.
- 19 For det tredje bemærkes, at den omstændighed, at direktivet indeholder visse undtagelser eller på visse punkter henviser til national ret, ikke medfører, at harmoniseringen på det område, der omfattes af direktivet, ikke er fuldstændig.
- 20 Den adgang, som medlemsstaterne har i henhold til direktivets artikel 15, stk. 1, litra a) og b), og artikel 16 til at fravige de regler, det fastsætter, giver nemlig kun mulighed for at gøre undtagelse på nogle punkter, der er opregnet udtømmende og er snævert defineret. Desuden er undtagelsesmulighederne bl.a. undergivet et forbehold om, at de skal undersøges med henblik på en mere vidtgående harmonisering, hvortil der udtrykkeligt er henvist i næstsidsste betragtning til

direktivet. I den forbindelse udgør Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/34/EF af 10. maj 1999 om ændring af direktiv 85/374 (EFT L 141, s. 20) en illustration af dette system med en fremadskridende harmonisering, idet det dels optog landbrugsvarer under direktivets anvendelsesområde, dels ophævede den valgmulighed, der fandtes i henhold til direktivets artikel 15, stk. 1, litra a).

- 21 Direktivets artikel 13 kan herefter ikke fortolkes således, at den giver medlemsstaterne mulighed for at opretholde en generel produktansvarsordning, der er forskellig fra den i direktivet fastsatte ordning.
- 22 Henvisningen i direktivets artikel 13 til de rettigheder, som skadelidte kan påberåbe sig under henvisning til retsreglerne om ansvar i og uden for kontraktforhold, skal forstås således, at den ordning, der er indført ved direktivet — hvorefter den skadelidte i henhold til direktivets artikel 4 kan gøre krav på erstatning, hvis han kan føre bevis for skaden, defekten i produktet og årsagsforbindelsen mellem denne defekt og skaden — ikke udelukker anvendelsen af andre ordninger vedrørende ansvar i og uden for kontraktforhold, der hviler på et andet grundlag, såsom garantien for skjulte mangler eller culpa.
- 23 Henvisningen i artikel 13 til de rettigheder, som skadelidte kan påberåbe sig under henvisning til særregler om ansvar, der er gældende på tidspunktet for direktivets meddelelse, skal, som det fremgår af tredje led af trettende betragtning til direktivet, ligeledes forstås således, at der hermed sigtes til en speciel ordning, der alene gælder inden for en bestemt produktsektor.
- 24 Heraf følger — i modsætning til hvad Den Franske Republik har gjort gældende — at direktivet inden for sit anvendelsesområde har til formål at

gennemføre en totalharmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser (jf. domme af dags dato i sag C-154/00, Kommissionen mod Grækenland, trykt i dette bind af Samling af Afgørelser, præmis 10-20, og i sag C-183/00, González Sánchez, trykt i dette bind af Samling af Afgørelser, præmis 23-32).

- 25 Det er i lyset af disse betragtninger, at Kommissionens klagepunkter skal vurderes.

*Første klagepunkt vedrørende en mangelfuld gennemførelse af direktivets artikel 9, stk. 1, litra b)*

- 26 Kommissionen har anført, at artikel 1386-2 i code civil — til forskel fra direktivets artikel 9, stk. 1, litra b) — omfatter alle skader på private og offentligt ejede ting uden fradrag af en selvrisiko på 500 EUR.
- 27 Den franske regering har ikke bestridt denne forskel, men har fremført fire argumenter som begrundelse herfor. For det første er selvriskoen i strid med den grundlæggende ret til adgang til domstolene, som er garanteret i artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder af 4. november 1950, idet den fratager den skadelidte en søgsmålsret. For det andet er selvriskoen ligeledes i strid med princippet om ligebehandling, idet den skaber en ubegrundet skævhed både mellem producenterne og mellem forbrugerne. For det tredje har den samme virkning som en regel om fuldstændig fritagelse for erstatningsansvar uden for kontrakt, hvilket er i strid med grundlæggende retsprincipper i Frankrig. For det fjerde bekræftes dens kritik af, at Kommissionen i sin grønbog af 28. juli 1999 om produktansvar (KOM(1999) 396 endelig udg.) forudsiger, at reglen vil blive afskaffet.

- 28 For så vidt angår de to første argumenter, der vedrører spørgsmålet om lovligheden af den selvrisiko, der er fastsat ved direktivet, bemærkes det indledningsvis, at der i henhold til de i traktaten indeholdte søgsmålsregler sondres mellem søgsmål i henhold til artikel 226 EF og 227 EF, der har til formål at få fastslået, at en medlemsstat har tilsidesat sine forpligtelser, og søgsmål i henhold til artikel 230 EF og 232 EF, der har til formål at kontrollere lovligheden af fællesskabsinstitutionernes handlinger eller undladelser. Disse retsmidler forfølger forskellige mål og er undergivet forskellige betingelser. En medlemsstat kan således ikke — medmindre traktaten udtrykkeligt giver hjemmel hertil — under en traktatbrudssag, der er anlagt på grund af manglende gennemførelse af en beslutning, som er rettet til staten, gøre gældende, at beslutningen er ulovlig. Den kan heller ikke påberåbe sig, at et direktiv, som Kommissionen kritiserer staten for ikke at have gennemført, er ulovligt (dom af 27.10.1992, sag C-74/91, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 5437, præmis 10).
- 29 Afgrænsningen af direktivets anvendelsesområde, der er fastsat af fællesskabslovgiver, er endvidere, som generaladvokaten har anført i punkt 66-68 i sit forslag til afgørelse, slutresultatet af en kompliceret afvejning af forskellige interesser. Disse interesser omfatter — som det fremgår af første og niende betragtning til direktivet — sikkerhed for, at konkurrencen ikke forvrides, fremme af samhandelen inden for det fælles marked, beskyttelse af forbrugere og hensynet til en effektiv retspleje.
- 30 Det følger af det valg, fællesskabslovgiveren har truffet, at personer, der har lidt skade på grund af defekte produkter, i tilfælde af et ubetydeligt økonomisk tab — for at undgå et for stort antal tvister — ikke kan påberåbe sig direktivets ansvarsregler, men må anlægge sag på grundlag af almindelige retsregler om ansvar i og uden for kontraktforhold.
- 31 Under disse omstændigheder kan den selvrisiko, der er fastsat i direktivets artikel 9, stk. 1, litra b), ikke anses for at stride mod de skadelidtes ret til adgang til domstolene (jf. dommen af dags dato i sagen Kommissionen mod Grækenland, præmis 31).

- 32 Den omstændighed, at der gælder forskellige ansvarsordninger for producenten af og offeret for et defekt produkt, udgør heller ikke en tilsidesættelse af princippet om ligebehandling, idet sondringen på grundlag af karakteren og størrelsen af det lidte tab er objektivt begrundet (jf. bl.a. dom af 21.6.1958, sag 8/57, *Groupement des hauts fourneaux et Aciéries belges mod Den Høje Myndighed*, Sml. 1954-1964, s. 105, org.ref.: Rec. s. 223, på s. 247, og dommen af dags dato i sagen *Kommissionen mod Grækenland*, præmis 32).
- 33 Vedrørende den franske regerings tredje argument om, at den i artikel 9, stk. 1, litra b), fastsatte selvrisiko er uforenelig med grundlæggende retsprincipper i Frankrig, bemærkes blot, at påberåbelsen af bestemmelser i intern ret for at begrænse rækkevidden af de fællesskabsretlige regler ifølge fast retspraksis skader fællesskabsrettens enhed og effektivitet og derfor ikke kan anerkendes (jf. bl.a. dom af 2.7.1996, sag C-473/93, *Kommissionen mod Luxembourg*, Sml. I, s. 3207, præmis 38, og dommen af dags dato i sagen *Kommissionen mod Grækenland*, præmis 24).
- 34 For så vidt angår den franske regerings henvisning til Kommissionens grønbog skal det ligeledes blot bemærkes, at den omstændighed, at Kommissionen med henblik på en eventuel revision af direktivet har besluttet at konsultere de berørte grupper om hensigtsmæssigheden af at ophæve den selvrisiko, der er fastsat i direktivets artikel 9, stk. 1, litra b), ikke fritager medlemsstaterne for at efterkomme den gældende fællesskabsbestemmelse (jf. bl.a. dom af 12.7.1990, sag C-236/88, Sml. I, s. 3163, præmis 19, og dommen af dags dato i sagen *Kommissionen mod Grækenland*, præmis 26).
- 35 Heraf følger, at Kommissionens første klagepunkt må tages til følge.



*Andet klagepunkt vedrørende en mangelfuld gennemførelse af direktivets artikel 3, stk. 3*

- 36 Kommissionen har anført, at artikel 1386-7 i code civil — til forskel fra direktivets artikel 3, stk. 3, hvorefter leverandøren alene subsidiært kan gøres ansvarlig, såfremt producenten er ukendt — ligestiller leverandøren med producenten.
- 37 Den franske regering har ikke bestridt denne forskel. Den har gjort gældende, at forskellen følger af en national retsplejebestemmelse, der som sådan lå uden for Fællesskabets kompetence på det tidspunkt, hvor direktivet blev udstedt, og at fællesskabslovgivningen således ikke kunne ændre den. Artikel 1386-7 i code civil fører endvidere til det i direktivet foreskrevne resultat, idet leverandøren, der sagsøges af skadelidte, kan adcitere producenten, der skal udrede erstatning efter ordningen i direktivet.
- 38 For så vidt som den franske regering har anfægtet Rådets kompetence til at vedtage direktivets artikel 3, stk. 3, skal det indledningsvis bemærkes, at en medlemsstat, således som det er anført i nærværende doms præmis 28, ikke under en traktatbrudssag kan påberåbe sig, at et direktiv, som Kommissionen kritiserer staten for ikke at have gennemført, er ulovligt.
- 39 I øvrigt er argumentet ikke rigtigt. Eftersom fællesskabslovgiver havde kompetence til at harmonisere medlemsstaternes lovgivninger om produktansvar, havde lovgiver ligeledes kompetence til at fastsætte, hvilke personer der skal pålægges dette ansvar, og under hvilke betingelser de kan drages til ansvar.

40 For så vidt angår den påståede lighed, hvad resultatet angår, mellem den ansvarsordning, der er fastsat i direktivet, og den, der er indført ved lov nr. 98-389, skal det bemærkes, at den mulighed, der efter denne lov gives leverandøren for at adcitere producenten, fører til flere søgsmål i samme sag, hvilket det direkte søgsmål, som skadelidte under de betingelser, der er fastsat i direktivets artikel 3, stk. 3, kan anlægge mod producenten, netop har til formål at afværge.

41 Heraf følger, at Kommissionens andet klagepunkt må tages til følge.

*Tredje klagepunkt vedrørende en mangelfuld gennemførelse af direktivets artikel 7*

42 Kommissionen har gjort gældende, at artikel 1386-11, stk. 1, og artikel 1386-12, stk. 2, i code civil — til forskel fra direktivets artikel 7, litra d) og e), om tilfælde, hvor producenten fritages for ansvar, uden at dette er underlagt nogen betingelser — gør ansvarsfritagelsen i disse tilfælde betinget af, at producenten har opfyldt en forpligtelse til løbende at kontrollere produktet.

43 Den franske regering bestrider indledningsvis, at de to argumenter, som Kommissionen har fremført til støtte for det tredje klagepunkt, kan antages til realitetsbehandling, idet de ikke fremgår af den begrundede udtalelse.

44 Hertil bemærkes, at selv om det i henhold til Domstolens praksis kræves, at klagepunkter, der fremgår af stævningen, skal være identiske med dem, der fremgår af åbningsskrivelsen og af den begrundede udtalelse, kan dette krav

imidlertid ikke indebære, at der under alle omstændigheder skal være fuldstændigt sammenfald i deres formulering, når sagsgenstanden ikke er blevet udvidet eller ændret (jf. dom af 9.11.1999, sag C-365/97, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 7773, præmis 25). Denne betingelse er opfyldt i denne sag, og den franske regerings påstand om afvisning kan således ikke tages til følge.

45 Den franske regering har vedrørende realiteten anført, at det tredje klagepunkt vedrører et område, som Kommissionen i sin grøn bog selv overvejer at ændre. Den gør gældende, at medlemsstaterne i henhold til direktivets artikel 15 har valgmulighed for så vidt angår den ansvarsfritagelse, der er betinget af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet bringes i omsætning, fordi denne ansvarsfritagelse kan udelukkes. Det er således logisk, at en sådan udelukkelse kan underlægges en betingelse, såsom en forpligtelse til løbende at kontrollere produktet, der finder sin begrundelse i de forpligtelser, som medlemsstaterne er blevet pålagt ved Rådets direktiv 92/59/EØF af 29. juni 1992 om produktsikkerhed i almindelighed (EFT L 228, s. 24).

46 Der skal vedrørende henvisningen til Kommissionens grøn bog blot henvises til præmis 34.

47 For så vidt angår argumentationen vedrørende direktivets artikel 15 bemærkes, at selv om medlemsstaterne i henhold til disse bestemmelser kan afskaffe den ansvarsfritagelse, der er fastsat i direktivets artikel 7, litra e), giver bestemmelsen dem ikke hjemmel til at ændre betingelserne for denne ansvarsfritagelse. Medlemsstaterne kan heller ikke i henhold til artikel 15 afskaffe eller ændre de regler om ansvarsfritagelse, der er fastsat i artikel 7, litra d). Denne fortolkning berøres ikke af direktiv 92/59, som ikke vedrører producentens ansvar for de produkter, han bringer i omsætning.

48 Heraf følger, at Kommissionens tredje klagepunkt ligeledes må tages til følge.

49 Det må herefter fastslås, at:

Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til direktivets artikel 9, stk. 1, litra b), henholdsvis artikel 3, stk. 3, og artikel 7,

— ved i artikel 1386-2 i code civil at medtage skader under 500 EUR

— ved i samme lovs artikel 1386-7, stk. 1, at bestemme, at forhandleren af et defekt produkt i alle tilfælde er ansvarlig i samme omfang som producenten, og

— ved i lovens artikel 1386-12, stk. 2, at bestemme, at producenten skal bevise, at han har truffet egnede foranstaltninger til at afværge følgerne af et defekt produkt, for at han kan påberåbe sig ansvarsfritagelsesgrundene i direktivets artikel 7, litra d) og e).

## Sagens omkostninger

- 50 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Den Franske Republik tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Den Franske Republik har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

- 1) Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 9, stk. 1, litra b), henholdsvis artikel 3, stk. 3, og artikel 7 i Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar,

— ved i artikel 1386-2 i den franske code civil at medtage skader under 500 EUR

- ved i samme lovs artikel 1386-7, stk. 1, at bestemme, at forhandleren af et defekt produkt i alle tilfælde er ansvarlig i samme omfang som producenten, og
- ved i lovens artikel 1386-12, stk. 2, at bestemme, at producenten skal bevise, at han har truffet egnede foranstaltninger til at afværge følgerne af et defekt produkt, for at han kan påberåbe sig ansvarsfritagelsesgrundene i direktivets artikel 7, litra d) og e).

2) Den Franske Republik betaler sagens omkostninger.

Jann

von Bahr

Timmermans

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 25. april 2002.

R. Grass

P. Jann

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling